Japansk kornelkirsebær

Cornus officinalis

Kort fortalt

- *Cornus officinalis* – kornelfamilien (Cornaceae).
- Hjemmehørende i Kina og Korea; dyrket i Japan i flere hundrede år.
- Løvfældende lille træ eller stor busk med afskallende, grå- til orangebrun bark.
- Gule blomsterskærme på bare grene i februar–marts, før løvspring.
- Blankrøde, aflange frugter om efteråret; de bruges i kinesisk medicin.
- Ude hele året i sol til let skygge; om vinteren beskyttes skålen mod hård frost.
- Frøene skal have en lun og en kold periode og spirer langsomt – ofte først efter et år.

Det kan du se frem til

Med frøene af japansk kornelkirsebær har du grundlaget for en hårdfør bonsai med smuk, afskallende bark, som du selv former fra den første spire. Frøene kræver tålmodighed: Efter en lun og en kold periode spirer de langsomt, ofte først efter et år – lad derfor såbakken stå. Unge planter tåler beskæring godt. De gule vinterblomster kommer først, når træet er blevet ældre.

Mange forbinder bonsai med et færdigt lille træ fra butikken. Med frø starter du et skridt tidligere – og det giver dig noget, et købt træ aldrig kan: Du bestemmer selv formen fra den første spire, og du kan dyrke arter, der sjældent eller aldrig sælges som færdige bonsai. Det kræver tålmodighed, for der går nogle år, før frøplanten er blevet til et egentligt bonsaitræ. Til gengæld er træet dit eget fra start til slut. Herunder finder du det, du skal vide for at komme godt fra start med netop denne art.

Introduktion

Japansk kornelkirsebær (*Cornus officinalis*), også kaldet japansk kornel, er et løvfældende lille træ eller en stor busk fra kornelfamilien. Trods navnet er den hjemmehørende i Kina og Korea, hvor den vokser i skove og på bjergskråninger; i Japan har den været dyrket i flere hundrede år og kaldes sanshuyu. Den bliver op til ca. 10 meter høj. Allerede i februar–marts, før bladene springer ud, er de bare grene fulde af små, gule blomster i skærme – en vigtig tidlig fødekilde for bier. Om efteråret modner blankrøde, aflange frugter, som ofte bliver hængende langt ind i vinteren. De er meget sure og snerpende og bruges i kinesisk medicin – deraf artsnavnet officinalis, „lægemiddel-". Barken skaller af i flager og viser grå, brune og orange toner. Arten er nær beslægtet med den europæiske kirsebærkornel (C. mas), men blomstrer lidt tidligere og har en smukkere bark. Som bonsai formes den bedst opret eller let skrå; halvkaskade og rod over sten er også mulige.

Formering

Frøene sidder i en hård stenkerne, og kimen har en dyb dvale, som brydes af først en lun og derefter en kold periode. Læg frøene i lunkent vand i 24 timer, bland dem med let fugtigt sand i en lukket pose, og lad posen ligge ved stuetemperatur (ca. 20 °C) i ca. 3 måneder og derefter i køleskabet ved ca. 2–5 °C i yderligere ca. 3 måneder. Så frøene ca. 1 cm dybt i fugtig såjord eller kokos-såmuld, og hold dem jævnt fugtige ved ca. 15–20 °C. Spiringen er langsom og uregelmæssig, og ikke alle frø spirer. Du kan også så frøene i en potte om sommeren og lade potten stå

Sikkerhed: Frø, næringsstoffer og dyrkningsmedier er ikke beregnet til at spise – hverken for mennesker eller dyr. Nogle arter er giftige, så opbevar dem utilgængeligt for børn og dyr.

ude i læ – så får frøene den lune og den kolde periode af sig selv; mange spirer først i det andet forår. Lad såbakken stå i mindst et år. Når kimplanterne har fået de første rigtige blade, prikles de ud i enkelte potter med priklejord.

Placering og lys

Japansk kornelkirsebær står bedst lyst til solrigt; i højsommeren har den godt af lidt skygge midt på dagen. Den tåler vind og, når den er etableret, også en del tørke. Kimplanter, der er sået inde, vænnes gradvist til at stå ude og flyttes først ud, når der ikke længere er risiko for nattefrost.

Vanding og næringsstoffer

Hold dyrkningsmediet jævnt fugtigt i vækstsæsonen, og vand grundigt, så snart overfladen begynder at tørre; i en lille skål kan der om sommeren være brug for vand hver dag. Undgå stående vand. Fra april til september gives flydende bonsai-næring hver 3. uge. Om vinteren vandes sparsomt.

Dyrkningsmedie

Færdig bonsai-jord er et godt grundlag. Til unge planter passer priklejord med kvartssand. Unge planter omplantes hvert 2.–3. år om foråret, efter blomstringen, når bladknopperne begynder at svulme.

Beskæring

Japansk kornelkirsebær tåler beskæring godt. Bladene sidder parvis: Lad nye skud danne 3–4 bladpar, og skær dem derefter tilbage til 1–2 bladpar. Blomsterknopperne til næste år anlægges i løbet af sommeren – de er runde og sidder for enden af korte skud. Den større formbeskæring gøres derfor lige efter blomstringen om foråret; sidst på sommeren klippes kun let.

Vinteropbevaring

Japansk kornelkirsebær er hårdfør og skal have en kold vinter for at kunne hvile. Lad træet stå ude, også når bladene falder om efteråret – let frost skader ikke. I en skål er rødderne dog langt mere udsatte end i jorden, og når dyrkningsmediet fryser hårdt, kan skålen sprænge. Beskyt derfor skålen i god tid, når der er udsigt til flere døgn med frost eller nattefrost under ca. -5 °C: Grav skålen ned i haven, så kun stamme og krone er over jorden, og dæk jorden med blade – eller stil skålen i tørt sand i en flamingokasse. Du kan også stille træet i et koldt, helst frostfrit udhus eller en garage; når bladene er faldet, behøver det ikke lys. Kimplanter i deres første vinter skal altid stå frostfrit, fx i et uopvarmet rum ved 0–5 °C. Vand sparsomt, så dyrkningsmediet ikke tørrer helt ud, og giv ingen næring. Når knopperne begynder at svulme sidst på vinteren, skal træet igen stå lyst; de tidlige blomster tåler let frost.

Vigtige dyrkningstips

Det meste, der går galt ved såning, skyldes for meget vand eller for lidt lys. Jeg anbefaler et let, næringsfattigt såmedie som såjord eller kokos-såmuld, så de fine rødder ikke rådner. Når kimplanterne skal prikles, giver priklejord med kvartssand god dræning og et stabilt rodnet. Senere, når træet skal formes som bonsai, er min færdigblandede bonsai-jord et godt grundlag. Hav tålmodighed: Frø fra samme pose spirer ikke altid samtidig, så lad såbakken stå, selvom de første kimplanter allerede er kommet op.